

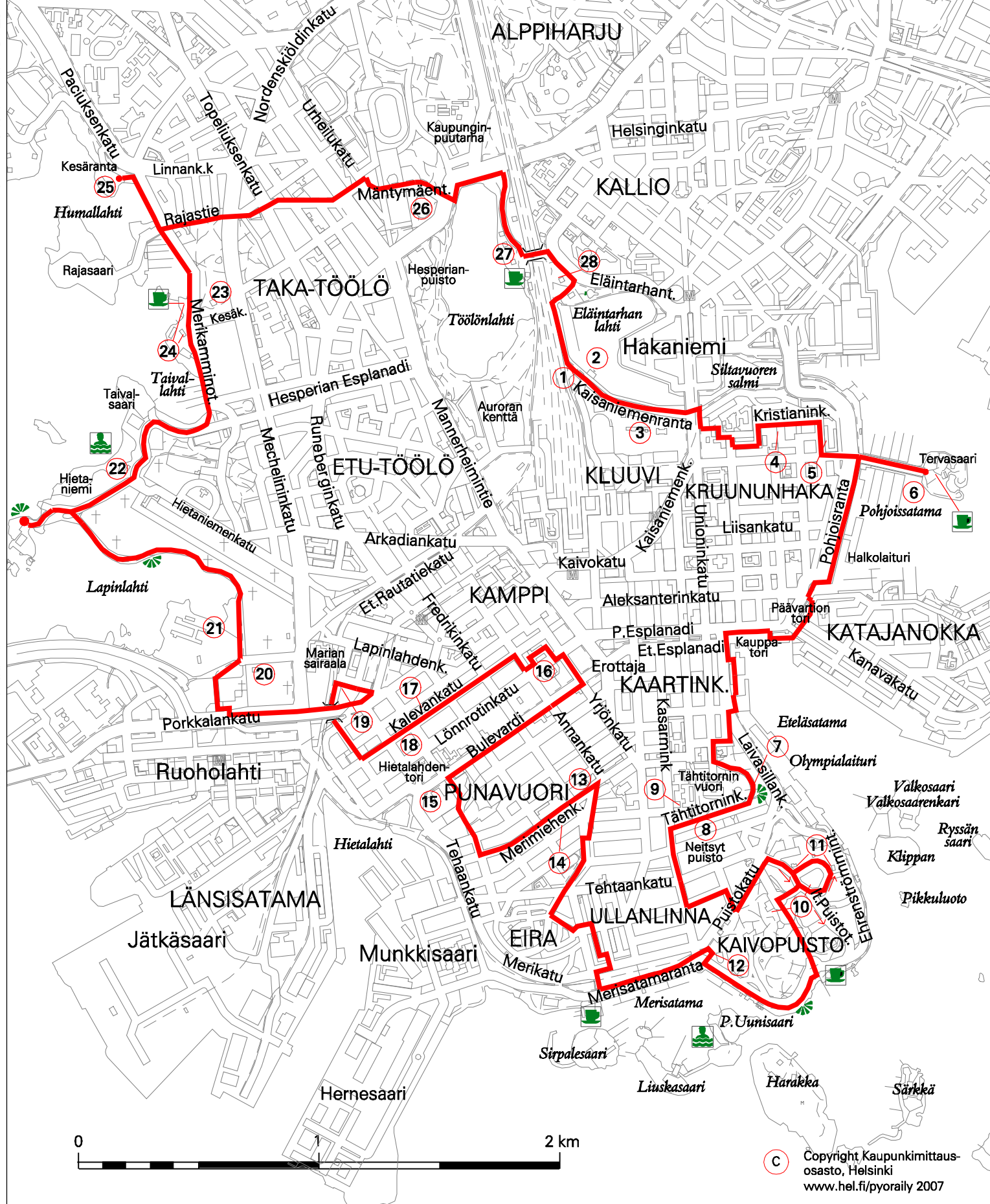
Helsingin kotiseutupyöräreitit:

1. KIVIKAUPUNGIN PUUTALOKIERROS

Laatinut Kaupunkisuunnitteluvirasto
Liikennesuunnitteluosasto

19 km

KIVIKAUPUNGIN PUUTALOKIERROS *Helsingin kotiseutupyöräreitit*

Kivisessä Helsingin kantakaupungissa on myös puutaloja. Osa niistä on “kätketty” sisäpihoille, osa on hyvin näkyvillä. Helsingin tultua Suomen pääkaupungiksi 1812 alkoi kivirakentamisen kausi. Silloisen keskustan, Senaatintorin–Esplanadin alueen ulkopuolella rakennettiin myös puutaloja, lähinnä yksityisasunnoiksi. Muista keskustan maamerkeistä löytyy tietoa Helsingin kaupungin matkailutoimiston (Pohjois-Esplanadi 19) esitteestä *Kävellen kaupungissa*. Puutaloista löytyy myös tietoa verkosta: <http://www.hel.fi/kaumuseo/kavely/puutalot/puukavel.html>

- (1) Nykyisistä Helsingin ravintoloista vanhin on **Kaisaniemi**, vuodelta 1836. Puinen ravintola ja ympäröivä puisto on saanut nimensä ensimmäisen emännöitsijänsä Catharina (Kajsa) Wahllundin (1772–1843) mukaan. **Kaisaniemenpuisto** perustettiin vuoden 1812 asemakaavalla.
- (2) **Helsingin soutuklubin paviljonki Kaisaniemenrannassa** valmistui 1930. Arkkitehti Hilding Ekelund.
- (3) Puiston itäosassa on Helsingin yliopiston **kasvitieteellinen puutarha**. Alueella kannattaa jalkailla. Puutarhaan kuuluvat puurakennukset Kaisaniemenrannan äärellä ovat kaikki 1830- ja -40 -luvulta. **Keltainen kaksikerroksinen** rakennus on Carl Ludvig Engelin suunnittelema. **Siniset talot** on siirretty Puna-vuoresta 1990-luvun alussa. Yliopiston siirryttyä Turusta Helsinkiin myös puutarha tuli hevoskärryillä nykyiselle paikalleen 1829. **Pieni kasvihuone** valmistui 1835 ja **palmuhuone** 1889, edustaen silloin muodikasta teräs- ja lasirakentamista.
- (4) **Helsingin kantakaupungin vanhin puutalo** on vuodelta 1818, osoitteessa Kristianinkatu 12. Sivurakennus on samalta vuodelta. Talon rakennutti asessori Alexander Fridolf Wickholm. Talon viimeinen asukas myi sen kaupungille 1974. Nykyään talo on **Ruiskumestarin talo** (www.hel.fi/kaumus)
- (5) **Maurinkatu 1:n** tiilikasarmi on valmistunut 1882. Nykyään se toimii Sotamuseona ja on auki ti-to 11-17 ja pe-su 11-16
- (6) **Tervasaari** on saanut nimensä 1600-luvun tervanviejien varastoaistoista. Niistä vanhin säilynyt on vuodelta 1804 ja se on toiminut **ravintolana** v:sta 1966 lähtien.
- (7) Tähtitieteilijä F. W. A. Argelanderin (1799–1875) nimikkotietä pitkin pääsemme **Haaksirikkoisten** luo. Veistoksen on tehnyt Robert Stigell 1897. Pienen **Ryssänsaaren** (laivan takana) punaisessa tuvassa on eletty, ainakin vielä 1990-luvun alussa, meren rannalla ydinkeskustassa. Lähempänä mannerta ovat **Valkosaari** ja **Klippan**, joiden 1800-luvun puuravintolat ovat pursiseurojen hallinnassa.
- (8) Tähtitorninkatu 16-18:ssa on **Lähetyskirkko** ja **Lähetysmuseo**, auki ti–su 12-16, ke 12-18. Tiilirakennukset ovat aivan 1900-luvun alusta.
- (9) Kadun toisella puolella puistossa, Kasarmikadun (11-13) varrella näkyy **Kirurgiseen sairaalaan** kuuluva puurakennus. Se valmistui 1884, arkkitehtinaan L. I. Lindqvist.
- (10) **Kaivopuisto** perustettiin alunperin kylpyläksi. Siihen kuului mm. C. A. Edelfeltin piirtämä **Kleinehin huvila**, Itäinen Puistotie 7. Tätä vuotta aiemmin eli 1838 valmistui C. L. Engelin piirtämä **ravintola Kaivuhuone**. **Itäinen Puistotie 8** valmistui 1869; sen nykyinen ulkoasu on vuodelta 1922. **Kallioliinnantie 7** valmistui 1883 Theodor Deckerin piirustusten pohjalta. Sen kivijalassa oli aikoinaan ruokakauppa.
- (11) **Mannerheim-museo**, Kallioliinnantie 14:ssa valmistui asuintaloksi 1874, arkkitehtinaan A. Broman. Se oli Marskin viimeinen koti. Museo on avoinna pe-su klo 11-16. Kallioliinnantie 8:ssa on **Cygnaeuksen galleria** Se on maamme vanhimpia taidemuseoita (1882) ja syntyi professori ja taidevaikuttaja Fredrik Cygnaeuksen (1807–1881) taidekokoelmasta. Talo valmistui 1869 Cygnaeuksen kesähuvilaksi; talviasunto hänellä oli Stockmannin paikalla. (Avoinna ke klo 11-19, to-su 11-16)
- (12) **Puistokatu 2 ja 4** ovat ainoat säilyneet rakennukset aiemmas-ta läntisen Kaivopuiston huvila-asutuksesta, 1870- ja -80-luvulta. Jälkimmäinen on säilyttänyt alkuperäisen ulkoasunsa, mutta edellistä on muuteltu huomattavasti vuoteen 1908 mennessä.
- (13) **Merimiehenkatu 13:n** on suunnitellut rakennusmestari E. Sihvola vuonna 1888.
- (14) Hän suunnitteli pari vuotta aiemmin **Merimiehenkatu 10:n**.
- (15) **Sinebryhoffin puiston** pohjoisreunalla, **taidemuseon** vieressä on seissyt **puinen rakennus** vuodesta 1823. Paikalleen se on siirretty luultavasti Suomenlinnasta.
- (16) **Vanhakirkkokin** on puusta. Se valmistui 1826 Engelin suunnittelemana. Vanhankirkon piti olla väliaikaisratkaisu Tuomiokirkon rakentamisen ajaksi. Kirkkopuiston muistomerkkejä kannattaa tutkiskella jalkaisin. Kirkkoa vastapäätä **Lönnotin puistikossa** on Kalevalan kokoajan muistomerkki, jonka Emil Wikström sai valmiiksi 1902. Tuolloin Lönnotin syntymästä oli kulunut sata vuotta.
- (17) **Kalevankatu 39, 41 ja 43** puutalot rakennettiin asunnoiksi 1830- ja -40 -luvulla. 1880-luvulla niihin tehtiin muutoksia. Nyt taloissa on **koulumuseo** (www.hel.fi/kaumuseo).
- (18) Kalevankadun eteläpuolen puurakennukset ovat 1880-luvulta, jolloin ne olivat osa **“Kaartin lasaretin”** (sairaala) aluetta.
- (19) **“Ruoholahden villat”** ovat C. Kiseleffin suunnitteleamia ja valmistuivat 1879-82. Taloilla on yhteinen kerho- ja saunatila. Marian sairaala-alueen puurakennukset vasemmalla ovat muutaman vuoden nuorempia. Huomaa Porkkalankadun silta vastakohtaisuus vanhan ja uuden välillä.
- (20) **Ortodoksinen** hautausmaa on perustettu 1831, ja **Profeetta Eliaan kappeli** valmistui 1852.
- (21) Tiilinen **Lapinlahden sairaalan** päärakennus valmistui 1841, arkkitehtinaan C. L. Engel.
- (22) **Hietarantaa** käytettiin 1900-luvun alussa merenpohjasta nostetun hiekan varastointipaikka. 1930-luvulla siitä tuli paviljonkeineen suosittu uimaranta.
- (23) **Pauligin huvilan** rakennutti 1873 paakarimestari G. U. Sandberg perheelleen loma-asunnoksi. Nykyään se on kaupungin nuorisoiasiankeskuksen Luontotalo.
- (24) **Regatta-kioski** toimi aluksi Pauligin huvilan nuottavajana. Melontaseuran maja valmistui 1939. Eteläpuolen **Soutustadion** valmistui v:n 1940 olympialaisiin, jotka toteutuivat 1952. Puinen **kerhorakennus** pystytettiin uudelleen 1990-luvulla sattuneen palon jälkeen, pääosin alkuperäisten H. Ekelundin piirustusten mukaan.
- (25) **Kesärannan** huvila valmistui 1873, myöhemmin laajennettu. Siitä tuli pääministerin virka-asunto 1952. Aiemmin se toimi mm. venäläisen kenraalikuvernöörin asuntona.
- (26) **Mäntymäen mökki** valmistui 1918. Alunperin rakennus oli vastapäisen entisen Savilan pumppuaseman hoitajan virka-asunto. Nykyään se on taiteilijatalo.
- (27) **Linnunlaulun** huvilayhdyskunta rakentui 1800-luvun loppupuolella. **Villa Kivi**, Linnunlaulutie 10, vihittiin 1990 kirjailijataloksi – 100 vuotta valmistumisensa jälkeen.
- (28) **Huvila nro 14** on vuodelta 1889. Vuodesta 2000 kaupungin kulttuuriasiainkeskus on ylläpitänyt huvilassa ulkomaalaisten taitelijoiden residenssiä. Huvilan alakerrassa on yleisölle avoin, pysyvä porvariskotinäyttely.